

Imma OLLICH I CASTANYER; Maria OCAÑA I SUBIRANA; Maties RAMISA I VERDAGUER; Montserrat DE ROCAFIGUERA I ESPONA, *A banda i banda del Ter. Història de Roda*, Roda de Ter, Ajuntament de Roda de Ter, 1995. 271 pp.

“A banda i banda del Ter” és una síntesi de la història de Roda de Ter i de les Masies de Roda, dos municipis de la comarca de l'Osona que històricament han format part d'un mateix territori, primer del poble ibèric dels ausetans, després de la ciutat carolíngia de Roda, i més tard del domini dels vescomtes de Cabrera, realitzada per un equip de quatre arqueòlegs i historiadors estretament vinculats, per origen i pel treball de recerca, al municipi i a la comarca.

El capítol 1, a càrrec de Jordi Martí, està dedicat al marc geogràfic i geològic de Roda. La història de Roda pròpiament dita s'ha dividit en quatre grans blocs. Els capítols 2, 3 i 4, a càrrec de Montserrat de Rocafiguera, arqueòloga directora de les excavacions del sector ibèric del poblat de l'Esquerda, tracten de la primera ocupació humana del territori, des del Paleolític fins a la romanització. Rocafiguera analitza a fons els jaciments del voltant de Roda, fins a centrar-se en l'*oppidum* ausetà fortificat a l'Esquerda, que ja al segle IV a C. comptava amb una planificació urbanística ben organitzada.

La segona part, el món medieval, des de les invasions fins a l'abandonament de l'Esquerda (capítols 5, 6, 7, 8 i 9) és obra d'Imma Ollich, arqueòloga directora de les excavacions del sector medieval de l'Esquerda i professora del Departament d'Història Medieval de la Universitat de Barcelona. Ollich es planteja el paper de Roda en la línia de defensa del Ter a l'Alta Edat Mitjana i el creixement del nou nucli i de les masies medievals.

Els dos darrers blocs, obra de Maties Ramisa, professor a la Universitat de Vic (capítols 10, 11, 12, 14, 15 i 19), i de Maria Ocaña, conservadora del Museu Arqueològic de l'Esquerda (capítols 13, 16, 17, 18 i 19), estudien l'evolució del nucli actual de Roda en època moderna i contemporània. S'hi tracten temes tan diversos com el gremi de paraires, la guerra del francès, la industrialització, el moviment obrer i la guerra civil a Roda.

Aquesta obra de síntesi, editada des de l'Ajuntament, pretén superar les velles monografies històriques de Fortià Solà (1928) i de Francesc d'A. Espinalt (1948 i 1954). En els darrers anys, les campanyes d'excavacions arqueològiques realitzades al jaciment de l'Esquerda han proporcionat molta informació, en bona part inèdita, sobre els orígens de Roda de Ter. L'objectiu d'aquesta obra és donar una visió global de la història de Roda, actualitzant les dades documentals i incorporant-hi les arqueològiques. La informació procedent del jaciment de l'Esquerda té, en el cas de Roda, una importància especial tenint en compte l'escassetat de documentació com a conseqüència de la destrucció dels principals arxius locals, el parroquial i el municipal, durant la guerra del Francès i la guerra civil espanyola.

PERE BENITO I MONCLÚS
Institució Milà i Fontanals, CSIC. Barcelona